

Op 24 Mei 2014 werd het kunstwerk “Tiidreizgje” onthuld.

In onderstaande informatie proberen we ook een reis in de tijd te maken aan de hand van publicaties die zijn verschenen over de geschiedenis van Feinsum.

In 2009 heeft de gemeenteraad van Leeuwarderadeel besloten om de Friese dorpsnamen in de gemeente voortaan officieel te gaan gebruiken, De plaatsnaamborden zijn tweetalig met de Friese naam bovenaan: Feinsum.

Historie van het dorp Feinsum

Feinsum is een dorp gebouwd op de oude kwelderover tussen Jelsum en Hijum. Het is een terpdorp met lintbebouwing en lag vroeger aan de Middelsee. Feinsum heeft ongeveer 170 inwoners. Feinsum is waarschijnlijk ontstaan rond een boerderij (uithof) van het klooster Mariëngaarde in Hallum waar monniken of lekenbroeders werkten. Het klooster bezat veel grond in het gebied. De betekenis van de naam is onduidelijk. Toen het klooster in 1580 de macht verloor, namen vier adellijke families deze over. De belangrijkste hiervan was het geslacht Holdinga, eigenaar van Holdingastate, dat tot 1800 in Feinsum stond. In 1640 stierf dit geslacht uit.

St. Vitus Kerk in Feinsum

In de eerste helft van de 13de eeuw werd op de terp van Feinsum een klein Romaans kerkje gebouwd en toegewijd aan Sint Vitus, de toren is van eind 13de eeuw. In de 15de eeuw vond een uitbreiding, in Gotische stijl, plaats naar het oosten, Ramen en ingangspartij van het romaanse deel werden aan deze moderne stijl aangepast. Het nieuwe koor, kreeg evenals het oude, een rechte afsluiting. In 1515 werd de toren door een bende “de Zwarte Hoop” genaamd, in brand gestoken om er de bezetting van Gelderse soldaten uit te verjagen. Herbouw van de toren gebeurde in de oude romaanse stijl. In de 18^e eeuw kreeg de toren een zadeldak ook werden in de 18de eeuw steunberen aangebracht. Deze zijn weer verwijderde bij de grote restauratie in de jaren 1962-'64. In 1975 is de kerk overgenomen door de Stichting

Het geslacht Holdinga

De doorgaande weg van Feinsum is genoemd naar de vroegere bewoners van de Holdingastate, deze state stond 200 meter westelijk van de kerk. In 1511 wordt de state al genoemd in geschriften en was toen in bezit van Wiffka Hollingen, daarna is de state door diverse andere geslachten bewoond.

In verschillende publicaties werd Holdingastate genoemd o.a. over verhuur van de state zelf maar ook over verhuur “van de boomvruchten”. De laatste vermelding van de state is van 1780 en waarschijnlijk is het gebouw kort daarna afgebroken.

De kerk is rijk aan zerken, waarvan diverse met leesbare opschriften en mooie wapens en medaillonkoppen. In het verhoogde koor liggen er 9. Onder de grootste bevindt zich de grafkelder van de familie Grovensteyn en Holdinga. Daarnaast een kindergrafje, in het schip 12 zerken, hoofdzakelijk uit de 18de eeuw. Verder in het voorportaal nog 2 zerken waarvan een uit de 17de eeuw.

In Feinsum woonden de Holdinga's, door abt Sibrandus Leo “Holling” genoemd. In 1511 betrof dat “Wiffka Hollingen”. Rond 1640 is de state eigendom van Gratiana van Holdinga, weduwe van Hugo Ruisch die raadsheer in het Hof van Utrecht was.

In de kerk ligt een enorme zerk van 5500 kilo waaronder in augustus 1912 een grafkelder werd gevonden die later is volgestort. Op de zerk komen een aantal namen van Holdinga's voor zoals Jan van Holdinga die in 1581 op 23-jarige leeftijd stierf, 3 kinderen van "Fredrich van Grovesteyn en Gratiana van Holdinga syn wyf" zijn in de kelder bijgezet, jonker Tjaard van Holdinga die op 50-jarige leeftijd stierf in 1569 en ook zijn vrouw "Anna van Wnnama" die in 1585 stierf is er op vermeld. We mogen aannemen dat de meeste van hen op Holdinga State hebben gewoond.

Dokkumerlokaaltje en het Spoardok

Feinsum was een dorp dat leefde van landbouw en veeteelt, het zal dan ook een grote verandering zijn geweest toen in 1901 de spoorbaan Leeuwarden-Ferwert, geëxploiteerd door de Noord-Friesche Locaal-Spoorwegmaatschappij (NFLS), in gebruik is genomen en er een station (*NFLS halte 3e klasse*) werd gebouwd in Feinsum.

In 1936 waren de verliezen op het personenvervoer zo groot dat hiermee noodgedwongen gestopt moest worden. Het goederenvervoer, voornamelijk landbouwproducten, bleef nog doorgaan tot 1972.

Sinds de jaren '80 is een gedeelte van het oude tracé tussen Hijum en Feinsum in gebruik als fietspad,

Zo komen we weer terug bij het kunstwerk "Tiidreizgje" geplaatst naast de oude spoorbaan en tegenover de in 1991 geopende speeltuin ""Spoardok". Op de plaats van de speeltuin was in vroeger tijden een opvaart van de "Feinsumer Feart", met daarnaast een aftakking van de spoorlijn bestemd voor het lossen en laden van de trein. Hiermee is ook de naam van de speeltuin verklaard.

Bijlagen:

Tiidreizgje Feinsum

In Finkum staat sinds 5 juni 2014 het kunstwerk "Tiidreizgje"

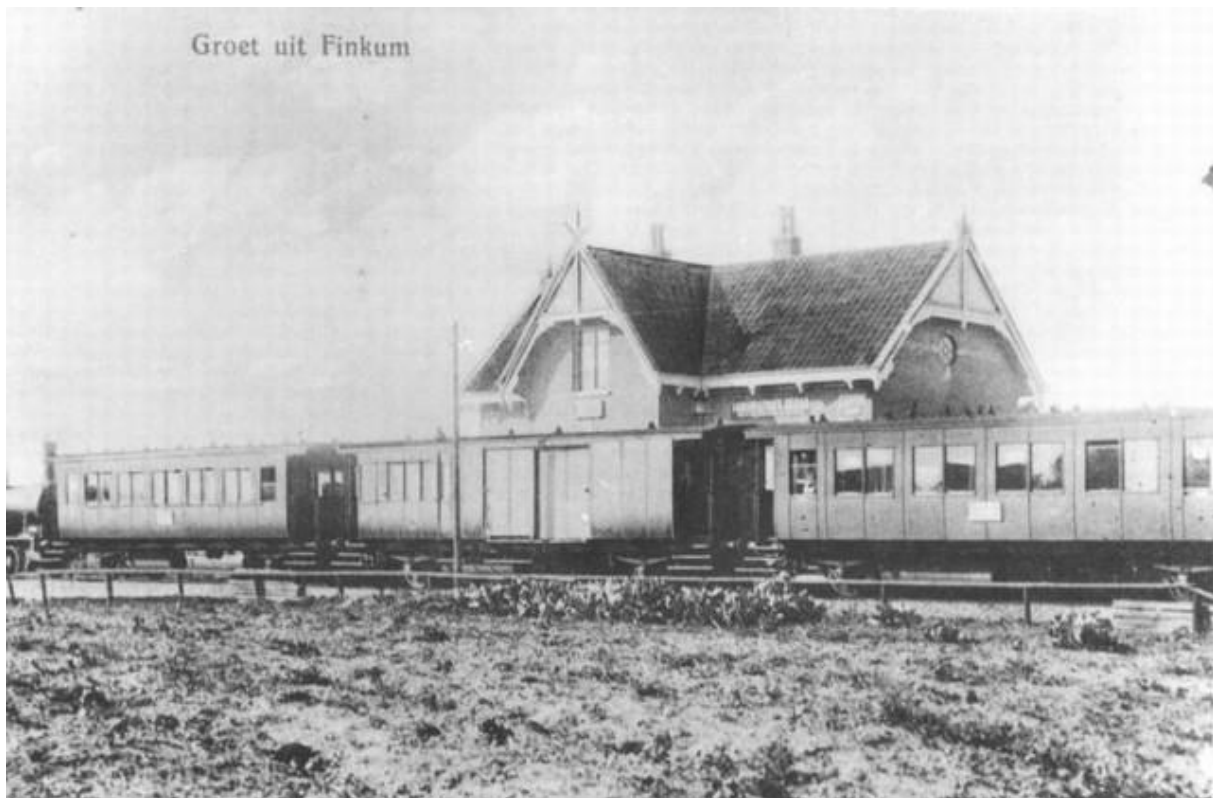
Het is een herinnering aan het Dokkumer Lokaaltje, de oude spoorlijnverbinding tussen Leeuwarden en Dokkum.

<http://www.volkskrant.nl/dossier-archieef/leeuwarden-dokkum~a607815/>

<http://www.nicospilt.com/index2.html>

Finkum (Fk) was een stopplaats aan de voormalige [spoorlijn Leeuwarden - Anjum](#). De halte werd geopend op [22 april 1901](#) en gesloten op [22 mei 1932](#).

Dit station is gebouwd naar het stationsontwerp met de naam [Standaardtype NFLS](#), die voornamelijk werd gebruikt voor verschillende spoorwegstations in [Friesland](#). Het station Finkum viel binnen het type *NFLS halte 3e klasse*

Leeuwarden Dokkum

Toen rond 1885 het zuidelijke deel van Friesland door hoofdspoorlijnen was ontsloten, vreesden de Noordfriezen in een isolement te geraken....

In 1936 kon de trein de concurrentie met de autobus niet meer aan en werden de stations weer gesloten. Alleen het goederenvervoer bleef over. Het 'Dockumer Lokaeltje' werd 'het aardappelijntje'. In 1972 eindigde ook het goederenvervoer. Alleen tussen Leeuwarden en Stiens bleef een goederentreintje rijden, tot midden jaren negentig. Op dit laatste traject ligt nog spoor, alleen bij enkele drukke kruispunten rond Leeuwarden is het verwijderd. Bij kleinere overwegen liggen de rails er nog, bewaakt door verformfaaide Andreaskruizen.

Vanaf station Leeuwarden buigen twee sporen af naar het noorden. Eén daarvan eindigt op een stootblok, het andere in het luchtledige boven het Van Harinxmakanaal. De ijzeren draaibrug rust in geopende stand op het water. Bijna stiekem baant het spoor zich een weg door het opschietende groen, langs bedrijfshallen en woonblokken, voorbij de Noorder Begraafplaats en over het terrein van de vliegbasis Leeuwarden naar het buitengebied. Langs Jelsum, Cornjum en Britsum en een ijzeren spoorbrug over de Stiensers Vaart loopt de spoorlijn Stiens binnen, streekcentrum in Het Bildt.

Stiens was de thuishaven van de NFLS. Het witgepleisterde stationsgebouw is nu in gebruik als woning. In de achtertuin lopen nog twee sporen. Dat is alles wat over is van het forse emplacement met tractiedepots en werkplaatsen. De monumentale locomotievenloods uit 1903 staat nog fier overeind: een magnifiek vakwerkgebouw met vijf hoge deuren. Drie ervan zijn dichtgemetseld. De locomotievenloods wordt nu gebruikt voor de opslag van aardappelen.

Het aardappellijntje kwam niet voor niets aan zijn tweede naam. Langs wegen en akkers worden de plaatselijke piepers op grote panelen aangeprezen: Irenes, beste Borgers, en natuurlijk de lokale trots: de Bildtstar. Zo te zien was het goed boeren in Het Bildt, een streek van eeuwenoude kerkjes op hoge terpen, van glinsterende klei en verre einders, maar ook van kapitale herenboerderijen, die als reuzenschildpadden op de omgeploegde akkers liggen. In de verte gloort de zeedijk. Schitterend, ongerept gebied.

De spoorweg moet in dit landschap een opvallend element zijn geweest. Frappant is hoe grondig de spoorlijn in grote delen van het gebied is weggepoetst: afgegraven en ondergeploegd door de akkerbouwers. In de dorpskommen komt de spoorbaan tevoorschijn. In Finkum loopt een fietspad over het talud. Op de oude gemetselde landhoofden met rondbogen ligt een fietsbruggetje over de Finkumervaart: 'de feart fan grutte mannen, tusken Blikfeart en Bartlehiem'. Gedichten op een stokje: de Literatuerrûte Ljouwerteradiel kruist de Elfstedenroute. Naast de brug lag een oude spoorhaven, 't Spoardok, al half verveend. 'Om 't it letter net mear brûkt waard groeide it hielendal ticht'. Het dok is weer uitgebaggerd en is nu een klein jachthaventje.

Het stationnetje van Hijum is er nog. Het lijkt op een terp te liggen, maar dat is het restant van de spoordijk. Aan de voet van het stationnetje ligt een uitgestrekte akker, de zwarte kluiten in diepe voren getrokken. Bij de Hijumervaart eindigt de spoordijk weer abrupt, om volledig op te lossen in het landschap.

Het station Marrum-Westernijkerk is vervallen en dichtgetimmerd. Op een verveloze luifel staat in lichtblauwe neonletters het woord Piano's: de treurige resten van een tweede leven.

In Ferwerd duikt de spoorlijn onverwacht op in de vorm van een oude spoorbrug. De spoordijk loopt hierna verder, tussen de plaatselijke ijsbaan en sportcomplex De Boppeslach door. Buiten de dorpskom raken we het spoor weer bijster. In Blija staat het station nog trots overeind. De bewoners hebben een ongekend uitzicht over de aardappelvelden, die zich uitstrekken tot aan het terpdorp Hogebeintum, heel ver aan de horizon.

Tussen Blija en Ternaard is de spoorlijn vrijwel volledig opgelost, op een klein stukje in Holwerd na. Het station van Holwerd is vrijwel onherkenbaar uitgebouwd tot een conglomeraat van loodsen en schuren, besnuffeld door jacobsladders.

En dan: Ternaard, het meest noordelijke nog bestaande stationsgebouw van Nederland. We zien ook een oude kolenloods, een houten graansilo, een loswal, en een schaphenhok waarin de deplorabele resten van een oude goederenwagen zijn te herkennen. De perronrand van Ternaard is nog zichtbaar. Het perron van Ternaard zou een bijzonderheid bevatten: een grafsteen. Ja, maar die is niet meer zichtbaar. Hij ligt onder het plaveisel, bij de ingang van de kolenloods, vertellen de bewoners. De steen diende als verharding: 'Er ligt geen lijk onder'.

Jammer.

Vanuit Ternaard boog de spoorlijn weer scherp naar het zuiden richting Dokkum. Het tracé is vrijwel onzichtbaar geworden. Het talud duikt pas in Dokkum weer op als fietspad naast een nieuwbouwwijk. Van het oude emplacement van Dokkum is niet veel over. Er staat een opgeknapt schuur met dakpannen die het woord Spoorzicht vormen. De dakpannen kijken nu uit op een modern busstation, vanwaar gerieflijke autobussen je in no time naar Leeuwarden brengen.

Slot.